

FAKTA K LŽÍKAMPANI ODBORŮ

„6 LŽÍ JAROMÍRA DRÁBKA“

**(Reakce MPSV na prezentaci zveřejněnou na internetových stránkách
Českomoravské konfederace odborových svazů – ČMKOS)**

OBSAH

Reakce na prezentaci „6 lží Jaromíra Drábka“

(Reakce MPSV na prezentaci zveřejněnou na internetových stránkách
Českomoravské konfederace odborových svazů – ČMKOS)

- 03 1 / Vládní důchodová reforma uchrání české penzisty před masovou chudobou.
- 04 2 / Náš veřejný průběžně financovaný důchodový systém je neudržitelný.
- 05 3 / Bez vládní reformy vznikne v současném důchodovém systému dluh a nebude na penze.
- 05 4 / Privátní penzijní fondy výhodně zhodnotí vaše úspory.
- 06 5 / Vaše úspory na stáří jsou v privátních penzijních fondech v bezpečí.
- 07 6 / Odbory jen kritizují, ale vlastní návrh nemají

Ministerstvo práce a sociálních věcí je nuceno důrazně se ohradit proti prezentaci Českomoravské konfederace odborových svazů

(ČMKOS), která zveřejnila na svých stránkách materiál, v němž uvádí šest údajných lží ministra práce a sociálních věcí Jaromíra Drábka (TOP 09). V tomto případě se ČMKOS zaměřily na navrhovanou reformu penzí.

ČMKOS často používá ideologické a věcně nepodložené soudy, s nimiž lze v racionální rovině jen komplikovaně polemizovat. Na heslovité, samoučelné a prvoplánové výroky („ohlupující kampaň na podporu byznysu vlády“, „vláda straší“, „uvrzení do masové chudoby“ apod.) se velmi špatně reaguje, neboť chybí logická souvislost mezi definovanou „lží“ a komentářem či textem. Pokusili jsem alespoň v nejzákladnějších obrysech popsat skutečný stav věcí, a to v komentářích k jednotlivým tvrzením odborů.

1 / VLÁDNÍ DŮCHODOVÁ REFORMA UCHRÁNÍ ČESKÉ PENZISTY PŘED MASOVOU CHUDOBOU.

ODBORY TVRDÍ

- Teorii, že privatizace povede ke zvýšení důchodů, prosazovala v polovině 90. let také Světová banka. Teorie se v praxi nepotvrdila.
- Přesto česká vláda počítá s vyvedením pojistného z průběžného důchodového systému do privátních penzijních fondů.
- Vlády v západní Evropě, levicové i pravicové, jsou proti privatizaci penzí imunní. Světová banka přiznala chybnou teorii a dosavadní učení označila za mýty.
- Vládní reforma, která spočívá v privatizaci penzí, neochrání seniory před masovou chudobou, spíše je do ní uvrhne.

SKUTEČNOST

Současný důchodový systém dnes velmi dobře ochraňuje seniory před chudobou a ČR je v tomto ohledu na špici statistik EU. Tak velkou míru solidarity dokonce loni Ústavní soud shledal jako protiústavní a rozhodl, že míra zásluhovosti musí být posílena. Jinými slovy rozhodl, že se musí více zohlednit, kolik peněz člověk v průběhu života do důchodového systému odvedl na sociálním pojištění ze svých příjmů.

Důchodců bude přibývat a důchody se budou snižovat. Pokud by existoval pouze státní průběžný systém vyplácení důchodů, cíl ochrany před chudobou

bude stále obtížnější naplnit. S posílením zásluhovosti (požadavkem, aby lidé s vyššími příjmy měli poměrně vyšší důchody, než je tomu nyní) to bude nemožné. Vytvoření druhého fondového pilíře umožní zásluhovost z velké části do tohoto pilíře přesunout a umožní zachovat v prvním průběžném pilíři jeho cennou roli ochrany před chudobou lépe.

Teoretické názory Světové banky a jejich případné vývojové korekce jsou jistě zajímavým tématem pro odbornou debatu, ale za důchodovou reformu v posledních dvaceti letech je odpovědná vláda, respektive celá politická reprezentace ČR. Po celou dobu přípravy české penzijní reformy to bylo tak, že byly vstřebávány a citlivě vnímány nejrůznější teoretické názory jednotlivých mezinárodních institucí i praktické zkušenosti ze zahraničí. Je proto naivní si myslet, že navržená důchodová reforma je jednostranným či účelově prováděným manévrem.

2 / NÁŠ VEŘEJNÝ PRŮBĚŽNĚ FINANCOVANÝ DŮCHODOVÝ SYSTÉM JE NEUDRŽITELNÝ.

ODBORY TVRDÍ

- Stát by měl být vždy v plné míře hlavním pilířem a garantem důchodového systému.
- Proč vláda i média tají, že ve všech okolních státech západní Evropy, v Německu, ve Francii, v severských státech, si vlády na hlavní pilíř nenechaly sáhnout?
- Dosud tomu tak bylo i u nás a cožpak se za poslední století náš systém někdy zhroutil?
- Vláda straší, že současný systém je neudržitelný, aby se lidé báli a uvěřili, že jedinou záchranou je vládní reforma.

SKUTEČNOST

Současný důchodový systém se bude v příštích přibližně dvaceti letech potýkat s vážnou nerovnováhou. Zjednodušeně řečeno, slibuje o zhruba jednu čtvrtinu až třetinu vyšší dávky dnešním třicátníkům a čtyřicátníkům, než bude ve skutečnosti schopen vyplácet. Proto potřebuje změny. Ale i po důchodové reformě bude zcela převažovat tzv. první průběžně financovaný státní pilíř. V navržené důchodové reformě se vyvedou na osobní účty jen tři

procenta pojistné sazby z celkem dvaceti osmi, které se dnes na sociální pojištění odvádějí. Nejde o to lidi „strašit, aby se báli“, ale vláda má povinnost odpovědně a trpělivě vysvětlovat a upozorňovat s dostatečným předstihem na možné problémy důchodového systému.

Pokud jde o situaci jiných důchodových systémů je nepochybné, že význam soukromých aktivit (ať již dobrovolných či povinných) v zabezpečení na stáří v Evropské unii i ve světě vzrůstá. Úspory na stáří představují v zemích OECD v průměru 67 % HDP, v ČR jen 6 %.

Země, které lze považovat za vyspělé v tomto ohledu (např. Nizozemí, Velká Británie, Irsko, Švédsko, Švýcarsko), rozvíjejí kapitálové systémy celá desetiletí. Země, které k reformám nepřikročily, čelí rostoucí občanské nespokojenosti, protože státní penze snižují (typickými příklady jsou Francie, Německo). K reformám přikročily i státy střední a východní Evropy a pobaltské státy. Současný důchodový systém v ČR se dosud nezhroutil mimo jiné také proto, že už předchozí vlády za posledních dvacet let prováděly jeho nutně parametrické úpravy – často navzdory postojům ČMKOS.

3 / BEZ VLÁDNÍ REFORMY VZNIKNE V SOUČASNÉM DŮCHODOVÉM SYSTÉMU DLUH A NEBUDE NA PENZE.

ODBORY TVRDÍ

- Další výmysl ohlupující kampaně na podporu byznysu vlády.
- Není přece náhoda, že se za poslední čtyři roky šestkrát snížilo sociální pojistné odváděné do důchodového systému.
- Deficit na důchodovém účtu způsobují záměrné zásahy pravicové vlády zvenčí, mnohem méně pak krize, nezaměstnanost a už vůbec není příčinou deficitu samotný princip solidárního důchodového systému.

SKUTEČNOST

Jak už bylo řečeno, současný důchodový systém se bude během asi dvaceti let potýkat s vážnou nerovnováhou. Beze provedení potřebných změn naroste deficit do 40 let na 5 % HDP.

Hodnota pojistného na sociální zabezpečení je dnes vyšší než v první polovině devadesátých let. Od roku 1993 do roku 1995 to bylo 27,2 %, do roku 2003 byla hodnota 26 % a nyní je pojistné na hodnotě 28 %, od roku 2008 je rovněž zaveden tzv. strop pojistného. V současné době je tedy sazba pojistného nejvyšší za posledních dvacet let, strop přináší výpadek menší než 1 % pojistné sazby a nemá velký vliv. Přesto není pojistné schopno pokrýt náklady důchodového systému. Nákladnost důchodového systému tedy průběžně narůstá (z důvodů prodlužování průměrného věku dožití a nárůstu počtu důchodců v souladu s všeobecně známými demografickými trendy).

4 / PRIVÁTNÍ PENZIJNÍ FONDY VÝHODNĚ ZHODNOTÍ VAŠE ÚSPORY.

ODBORY TVRDÍ

- Úspory na stáří v privátních penzijních fondech jsou dlouhodobě málo výnosné. Navíc manažeři a akcionáři fondů nenesou žádná investiční rizika.
- V rozporu se selským rozumem v plné míře toto riziko nesou pouze budoucí senioři.

SKUTEČNOST

Úspory v privátních penzijních fondech v zahraničí opakovaně potvrzují očekávání na solidní zhodnocení. Pouze v některých případech s nevhodnou regulací vykazují horší výnosy. Je to i případ České republiky, kde by penzijní fondy z důvodu každoroční garance vkladů čelily hrozbě miliardo-

vých kapitálových injekcí od akcionářů, jak se například stalo v roce 2008 a 2009. Důležitá je úspory investovat dlouhodobě, případné krátkodobé výkyvy ve výnosech (např. v době krize) se tak postupně vyrovnají. V případném druhém pilíři budou samozřejmě navíc zakotveny nejrůznější kontrolní mechanismy.

Mluví-li se o riziku spoření si na důchod, tak je nutné zdůraznit, že průběžný systém v současné podobě je rovněž rizikem. Je zavádějící prezentovat současný převažující státní systém jako bezproblémový či bezrizikový. Budoucí senioři již dnes nesou značné riziko toho, že průběžný pilíř bude částečně neufinancovatelný. Každý pokrok v medicíně (vidíme ho např. v léčbě rakoviny) zvýší kvalitu jejich stáří. Ale na druhé straně sníží jejich důchody, protože se budou vybrané daně rozdělovat více důchodcům (kteří se budou dožívat vyššího věku). Je jasné, že každý důchodový systém lze charakterizovat výčtem pozitivních i negativních faktorů. Důležité je vyvážit rizika průběžného i fondového systému tak, aby se vzájemně snížila na co nejnižší míru.

5 / VAŠE ÚSPORY NA STÁŘÍ JSOU V PRIVÁTNÍCH PENZIJNÍCH FONDECH V BEZPEČÍ

ODBORY TVRDÍ

- Nejsou. Globální krize v roce 2008 odčerpala v USA 26 %, v Irsku dokonce 37 % hodnoty úspor z penzijních fondů.
- Na Slovensku, kde došlo k povinnému odstátnění 50 % důchodového pojištění, vláda doplácí do kapitalizačního pilíře jednu miliardu eur ročně! Maďarsko bylo nuceno privátní penzijní fondy v podstatě znárodnit.

SKUTEČNOST

Jak už bylo zmíněno dříve, úspory v privátních penzijních fondech nejsou z dlouhodobého hlediska nijak zásadně ohroženy. Důležitá je právě dlouhodobost investice, která je schopna případné negativní vlivy (způsobené např. krizí) korigovat. V případném druhém pilíři budou samozřejmě navíc zakotveny nejrůznější kontrolní mechanismy.

Informace o poklesu hodnoty úspor v soukromých penzijních fondech v desítkách procent v roce 2008 je nutné doplnit informací o nárůstu hodnoty v desítkách procent v roce 2009 a 2010, jinak je to účelová lež.

Příklad Slovenska není příkladem ohrožení úspor v penzijních fondech. Slovensko je příkladem ohrožení státního rozpočtu, protože reforma vyvedla příliš velké procento z hrubé mzdy (9 %) na soukromé účty. V ČR to bude třikrát nižší (3 %).

Maďarsko také zvolilo příliš vysoké vyvedení pojistného (8 %). Je také

ukázkovým příkladem chaosu ve státních financích. Výdaje na státní penze překračují příjmy o 80 mld. Kč, neregulované hypotéky v cizích měnách při rostoucím státním dluhu a pádu kurzu uvrhly statisíce rodin i velké banky do problémů. To, že maďarská vláda místo odpovědné politiky sáhla po naspořených penězích, odnesou, bohužel, budoucí důchodci.

6 / ODBORY JEN KRITIZUJÍ, ALE VLASTNÍ NÁVRH NEMAJÍ

ODBORY TVRDÍ

- Pro ČMKOS má smysl jen taková reforma, která nabídne pojištěncům, a to současným i budoucím, slušné důchody, jimiž budou ve stáří bez problémů kryt zvýšené životní náklady. Takový návrh důchodové reformy ČMKOS předložila na tripartitě.
- ČMKOS odmítá oslabování průběžného důchodového pojištění a nesouhlasí s vytvořením nového soukromého pilíře s podporou státu, když jeden takový dnes již existuje: penzijní připojištění se státním příspěvkem. ČMKOS doporučuje reformovat existující připojištění tak, aby zajistilo výrazně vyšší soukromé důchody.
- Zaměřuje se i na vytvoření podmínek pro vznik zaměstnaneckých penzijních plánů, umožňujících předčasný odchod do starobního důchodu, a zvýšení důchodů u zaměstnanců, kteří vykonávají namáhavé a rizikové práce.

SKUTEČNOST

Dosavadní aktivita odborů se vyznačovala především trvalým odmítáním stabilizovat současný průběžný důchodový systém v reakci na demografický vývoj (např. zvýšením důchodového věku).

Návrhy zvyšující důchodové dávky bez nalezení zdroje financování nebo zvyšující již tak vysokou pojistnou sazbu nejsou akceptovatelné a poslaly by

ČR na trajektorii rychle rostoucího dluhu se všemi důsledky. Obtížně se také polemizuje s kritikou návrhu vzniku důchodového fondového systému s dobrovolnou účastí, když ČMKOS sama navrhuje vznik dobrovolného fondového systému v rámci tzv. třetího pilíře. Poněkud logicky nepochopitelné je i to, že odborový svaz kritizuje penzijní fondy a princip spoření (nelze vyloučit krátkodobý pokles hodnoty úspor), ale na druhé straně prosazuje fondy na zaměstnanecko-zaměstnavatelské bázi. I tento typ spoření je přece vystaven investičnímu riziku.

Zaměřit se na třetí soukromý pilíř nestačí, protože u spoření ryze z vlastních prostředků nelze vyloučit předčasné výběry. A těch není málo. Druhý fondový pilíř oproti tomu přináší záruku, že prostředky budou k dispozici při odchodu do důchodu.

Spiše než předčasný odchod do důchodu u namáhavých profesí (kterých však bude postupně v souvislosti s vědeckotechnickým pokrokem ubývat) je nutno se zaměřit na zlepšení pracovních podmínek a zamezení možnosti poškození zdravotního stavu pracovníka. Následně je vhodné, třeba pomocí rekvalifikace, upřednostnit uplatnění ve zdraví nepoškozujícím zaměstnání. Debata o výsledné podobě důchodové reformy však ještě není definitivně uzavřena a je jasné, že nalezení širšího politické a celospolečenské shody je základním předpokladem pro dlouhodobou stabilitu a udržitelnost důchodového systému na desetiletí dopředu. Bylo by velkou chybou prosazovat změny s vědomím, že je někdo jiný za pár let odmítne. K tomu je však nutný věčný dialog s opozicí, zaměstnavateli i odbory, nikoliv automatický nesouhlas s jakýmkoliv návrhem.

www.top09.cz www.mpsv.cz